

Rom 5, 12

12: Derfor, likesom synden kom inn i verden ved ett menneske, og døden på grunn av synden, og døden slik trengte gjennom til alle mennesker, fordi de syndet alle -

Derfor, dvs. når vi nå er blitt forliket med Gud ved Jesus Kristus, (v. 10-11), slik at vi, som alle er under synd (kap. 1 og 2), likevel er rettferdige ved troen på Kristus (kap. 3 og 4)*, har fred med Gud og håpet om hans herlighet i himmelen, og roser oss av Gud selv - så er det på følgende måte det har skjedd, på følgende Guds råd det grunner seg: "Likesom synden kom inn i verden ved ett menneske, og døden på grunn av synden", slik kommer også rettferdigheten, og på grunn av rettferdigheten: livet, gjennom ett menneske. Tilføyelsen har altså Paulus, som nevnt tidligere, ikke straks uttrykt her. Den antydes riktignok gjennom ordene om at Adam er et forbilde på den som skulle komme (v. 14). Men i v. 18-19 blir denne tilføyelsen klart uttalt.

[* Det kunne nok se ut til å være mest naturlig å regne med at dia touto ("derfor") bare siktet til det som var sagt umiddelbart foran (v. 10-11). Men det er klart at her oppsummerer Paulus absolutt alt han har forkynt hittil i brevet, altså både om menneskenes synd, og om frelsen gjennom Kristus. Da forstår en at han har alt det han tidligere har forkynt, i tankene, helt fra kap. 1: 18, før han i de tre neste kapitlene begynner å tale mer utførlig om det som følger av og med troen.]

Våk opp, alle dere som tørster! Kom hit og få vann! Her finner dere en uutsigelig, veldig trøst. Er dette Guds råd og mening, at likesom vi ble syndere, vredens og dødens barn, gjennom ett menneskes ulydighet, - så skal vi også gjennom ett menneskes lydighet motta rettferdighet, Guds vennskap og det evige liv? Ja, da er det slutt på lovpaktens vilkår - for den som tørster og mottar rettferdigheten i Kristus -! Slutt på at vi lever et fryktsomt kristenliv bygd på vår egen lydighet og rettferdighet.

I denne teksten heter det over alt: "ved ett menneske". Ved ett menneske arvet vi synden og døden. Gjennom én har vi rettferdigheten og livet. Fordi det ikke heter gjennom hver og en, men gjennom én, da kan vi stakkars syndere begynne å fryde oss i håpet. Da er veien gjennom vår egen rettferdighet tilintetgjort. Akkurat som om et stort fjell styrtet ned over et lite skrøpelig bolighus, og knuste det fullstendig, slik knuser også dette budskapet hvert enkelt menneskes fortjeneste, og viser oss samtidig at vi må vende oss til en helt annen vei, så vi kan bli rettferdige og frelst gjennom én.

Ofte kjenner vi det både i sjel og legeme, at vi har arvet synden og døden gjennom Adam. Skal vi da, på samme måte motta rettferdigheten og livet bare gjennom én: Jesus Kristus? Da begynner vi å fryde oss i håpet. "Juble, dere himler! Fryd deg, du jord!" Da skal syndere bli himmelens arvinger, og i evighet bare lovprise én for det evige livets gave -. Men før vi studerer denne veldige trøst mer, vil vi først se hva denne teksten taler om hvordan synden og døden kom inn i verden. Paulus sier:

Synden kom inn i verden ved ett menneske. Med dette vil apostelen ikke bare si at synden begynte gjennom én, men at den "kom inn i verden" (dvs. er kommet i alle mennesker) gjennom denne ene. Bare når en forstår uttrykket slik, trer apostelens hovedtanke fram, når han sammenlikner Adams synd - som gav oss døden, med Kristi rettferdighet - som gav oss livet. Det at synden kom inn i verden gjennom én, nemlig menneskeslektens stamfar, er nettopp hovedsaken i dette budskapet. Derfor nevner ikke Paulus Eva, som egentlig var det første mennesket som syndet. Men vi skal straks tale nærmere om hvordan alle mennesker er blitt syndere gjennom én.

"Synden". Med synden menes her alt det som strir mot Guds vilje, i et menneske. Til og med den første tanken på noe ondt, som dukker opp. Før syndefallet, eller djevelens fristelse, var det ikke noe som helst i menneskene som stod i opposisjon til Den Allmektige. De visste ikke om noe ondt (1Mos 3: 5, 22). Men ved syndefallet var denne uskylden død og borte fra menneskene, som nå ble fylt av syndens gift i hele sitt vesen. Og når Paulus her taler om synden, som kom inn i verden gjennom ett menneske, så mener han hele denne Gudfientlige "massen" i menneskene, enten det nå bare gir seg utslag i anlegg eller tilbøyeligheter, tanker og begjær, - eller i ord og gjerninger. Det er alt det Skriften kaller for "synd", "synderoten, syndebrodden og syndefruktene samlet" (Melanchthon). Synden "kom inn i verden", dvs. menneskeverdenen, eller hele menneskeslekten. Synden strømmet inn i alt som hadde navn av menneske. Selv ikke det minste spebarn er unntatt, som vi snart skal se.

Og døden på grunn av synden. Det forteller oss at det ikke bare var synden selv, i sin natur og i sine utslag, men også syndens skyld og følger, som fra Adam kom over alle mennesker. Vi har allerede slått fast at ettersom det her tales om syndens kilde, og hvordan den kom inn i verden, så innbefatter ordet "synd" alt det Skriften kaller for synd. Men på samme måte må da også ordet "døden" innbefatte alt det Den Hellige Skrift kaller død.

Skriften taler uttrykkelig om tre slags død: Den legemlige død, som i Joh 11: 4, 12: 33, 18: 32, Fil 1: 20. Den åndelige død, som i 1Joh 3: 14, Ef 2: 1, Kol 2: 13, Mat 8: 22. Dvs. at mennesket ikke lenger ved sin ånd lever i Gud og av Gud, som var kilden og livet for menneskets ånd (konf. Ef 4: 18). Og endelig: den evige død, som er motsetningen til evig liv. Den kalles også den "annen død", som er fortsettelsen og fullendelsen av den åndelige døden, etter at livet på jorden er slutt. Det er den evige døden det tales om i Rom 1: 32, 2Kor 2: 16, 7: 10, Jak 1: 15, 5: 20, 1Joh 5: 16, Åp 2: 11, osv.

Gjennom synden kom døden i alle disse skikkelser over Adam og hans etterkommere. Den dommen som først av alle ble uttalt: "Den dag du eter av det, skal du visselig dø", ble omgående fullbyrdet. Hvordan Adams ånd var skilt fra Gud straks etter syndefallet, det ser vi av at han da forsøkte å skjule seg for Ham som ser alt. Og da Gud kalte ham fram, blir det gjennom mange forferdelige holdninger åpenbart at nå er det den åndelige døden som allerede hersker: Adam forsøker å bortforklare sin skyld, og i en bitter ånd skyver han skylden ikke bare på Eva, men på Gud selv som hadde gitt ham kvinnen (1Mos 3: 12). Legemlig var også hans dødsprosess nå påbegynt, fordi legemet hans nå var overgitt den forgjengelighet som til sist skulle avslutte hans jordeliv. Men etter åndelig og legemlig død følger den evige død, hvis mennesket ikke gjennom en ny fødsel blir en ny skapning som lever i og av Kristus, han som alene er livet (Joh 1: 4, 6: 48-57, 1, 1Joh 5: 11-12).

Den legemlige døden er syndens lønn for alle syndere. Men da Gud tok Enok og Elias levende opp til himmelen, gav han oss samtidig et bilde på hvordan Guds barn til sist skal fare opp med forklarede legemer. Hvis ikke synden hadde kommet inn i verden, ville Adam og hans slekt vært i den salige tilstand at de hadde vært fri fra den legemlige døden og all lidelse. Både på jorden og i himmelens boliger ville de ha kunnet glede seg i en evig salighet. Døden er den sorte "grensegaten" som markerer at mennesket er skilt fra Gud. Et stående bevis på at mennesket av naturen er skilt fra livets kilde.

Og døden slik trengte gjennom til alle mennesker, fordi de syndet alle. "Og døden slik trengte gjennom til alle mennesker". At døden på grunn av synden er kommet til alle mennesker, det er tydelig. Både ordet vi leser, og all erfaring, forteller oss det. Men det Paulus mener med ordene "fordi de alle syndet", blir ofte misforstått. Vanligvis oppfattes det som at ettersom alle mennesker har syndet med sitt legeme, så vil døden "trenge gjennom" til/ramme dem. Men vi vil snart innse at det er ikke det som er apostelens mening her. For det første strider en slik oppfatning mot hovedmålet med denne teksten, hvor Paulus nettopp vil vise at ettersom vi har fått synden og døden

gjennom én, så skal vi også få rettferdigheten og livet gjennom én. Tenker vi oss ordet gitt en slik (feilaktig) tolkning her, at ettersom vi alle har syndet, som jo er en følge av Adams fall, så dør vi bare på grunn av at vi selv har syndet, - så måtte det motsatte: frelsen i Kristus, lyde slik: ettersom vi alle er blitt rettferdige og har oppfylt loven ved Kristi verk i oss, så får vi det evige liv.

Alle vil se at dette er en stor motsigelse mot denne teksten (og hele frelsesbudskapet), som sier at det er "ved den enes lydighet", eller "én manns rettferdige gjerning", vi blir rettferdige. Så må da også det motsatte til dette, budskapet om Adam, lyde slik: "Ved det ene menneskes ulydighet", eller på grunn av "én manns overtredelse", er døden trengt gjennom til alle mennesker.

For det andre skulle jo også en slik oppfatning, at enhver dør som følge av sine egne åpenbare synder, medføre at de nyfødte barna ikke ble rammet av døden. For de har jo ennå ikke selv brutt Guds lov. Nei, meningen er tvertimot den at likesom vi alle var tilstede i Adam, og han, som slektens stamfar og stedfortreder syndet, så har vi alle, i og med hans fall, syndet. Dette er en tolkning som stemmer både med tekstens hovedbudskap, og med måten Paulus taler på andre steder. Når han f. eks. taler om motbildet, Kristus, i 2Kor 5: 14, sier han at "vi har gjort det klart for oss: Når én er død for alle, så har de alle dødd". Det samme er det han her vil ha sagt om den første stedfortrederen for vår slekt. Med sitt åndelige blikk har Paulus sett oss alle tilstede i Adam. Og likesom Hebreerbrevet ser Levis slekt gjennom Abraham gi tiende til Melkisedek (Heb 7: 9), utelukkende med bakgrunn i at Levi på det tidspunkt bare var tilstede i Abraham, så har Paulus sett oss alle synde - i Adam. I dette tilfellet desto mer, fordi Adam i fristelsens stund stod eller falt på vegne av hele menneskeslekten, slik vi alle ser det bevist gjennom de følgene det fikk.

Paulus sier også i Rom 11: 16: "Er førstegrøden hellig, da er også deigen hellig. Og er roten hellig, da er grenene det også". Av slike ord kan vi forstå apostelens uttrykksmåte. Men det egentlige beviset ligger, som sagt, i hovedbudskapet: På dette stedet tales det om at både synden og rettferdigheten, som er det som er avgjørende for evig dom eller evig liv, det har vi i én. Og ikke nok med at det er hovedbudskapet i denne teksten, det er samme budskapet som Paulus ganske uttrykkelig, og mange ganger, legger i hvert eneste av de følgene versene. I v. 15 sier han at "de mange er døde på grunn av den enes fall". I v. 16: "dommen kom etter den enes synd og ble til fordømmelse". I v. 17: "døden kom til å herske ved den ene, fordi denne ene falt". I v. 18: "Én manns overtredelse ble til fordømmelse for alle mennesker", osv.

Paulus lærer altså her meget ettertrykkelig at Adam under den første pakt handlet i hele menneskeslektens navn, slik at vi alle syndet i og ved hans synd. Og, som sagt, kan vi alle merke dette, fordi følgene av fallet trengte gjennom til oss alle. Hvis vi ikke alle hadde syndet i vår stamfar, ville vi heller ikke alle måtte bære syndens følger, straffen og døden, både den åndelige og legemlige. Men vi opplever jo konkret at både den åndelige og den legemlige døden er noe vårt naturlige menneske bærer i seg, fullstendig uavhengig av, og før vi begynner å gjøre syndige gjerninger - fordi ingen av naturen lever i Gud, og heller ikke har et udødelig legeme.

Men vanskeligheten for vår tro, når det gjelder denne læren om at døden har trengt gjennom til oss på grunn av den énes synd, ligger i at vi dermed har støtt på den dypeste hemmeligheten i Guds råd, og ikke kan begripe dette. At vi stakkars, falne vesener ikke kan begripe Gud, den uendelige, - det er selve vanskeligheten -! Men at vi av den grunn skulle gå i rette med Gud, og spørre: "Hva gjør du?" - spørre hvordan hans råd kan stemme med hans natur - "Ve den som tretter med sin Skaper" (leiren og pottemakeren - Jes 45: 9) - det er bare et nytt bevis på hvor dypt vi er falt. Herren sier: "Hvor var du da jeg grunnfestet jorden - mens alle morgenstjerner jublet?" osv. (Job 38 og 39).

Det bør være nok for oss at det Ordet, som har bevist seg å være den store Guds ord, inneholder denne underlige læren om at likesom fordømmelsen kom over alle mennesker gjennom én

overtredelse, slik skulle også rettferdighet og liv gis oss gjennom éns lydighet, "for at intet kjød skal rose seg for Gud". Himlene skal i evighet gjenlyde av lovprisning til denne éne, fordi hans lydighet inntil døden gav oss rettferdighetens lønn. Luther sier: "Vi må la dette stå fast at Adam etter dette bud (1Mos 2: 17) har dratt oss alle med i det samme syndens fall, for vi er alle som én innplantet i ham og hans kjøtt og blod, så det måtte gå oss som det gikk med ham. For Gud hadde besluttet dette, at alle mennesker skulle nedstamme fra dette ene menneske, og vi er da også alle hans barn. Derfor, det han har gjort, og den forbannelse som ble lagt på ham, møter også uavkortet oss alle, slik at vi må regnes som én deig og kake med ham, alt som kalles for menneske" (W. III s. 90).

Men selv om vi nå har funnet at Paulus med disse ordene: "fordi de syndet alle", egentlig taler om at vi syndet i og med Adam i hans fall, så må ingen glemme den andre siden av saken: at vi også arvet hans falne natur, og dermed er fulle av den samme syndens gift som også viste seg hos Adam straks fallet var et faktum. Også på denne måten er vi alle blitt syndere. Paulus taler mange steder om hvordan følgene av fallet fulgte arven og gikk over på Adams slekt. Vi ble altså også i virkeligheten, og i våre egne personer, alle syndere "ved ett menneske". Og om vi ikke alltid opplever det, og er oss det bevisst, så er likevel denne synden som er nedarvet i oss, en styggedom i Guds øyne, og noe som vekker Guds vrede. Vår samvittighet, selv om den bare er en etterlevning av den lov Gud i skapelsen skrev inn i mennesket, vitner klart om dette så snart vi på en eller annen måte står innfor Guds øyne. For da opplever vi alltid vår syndighet som skyld.

Fordi vi alle syndet i og med Adams fall, ble vi også i oss selv, alle, som han, syndere, og stilt under syndens lønn: døden -. Og det gjelder, selv for dem som måtte være ukjent med dette forholdet. Det er dette Paulus nå vil vise oss i det følgende. Han sier: